

The aim of the study is the analysis and generalization of foreign experience of tax system formation and support the possibilities of its application in Ukraine.

At present, the reform of the tax system in Ukraine continues. To successfully complete the tax reform requires a thorough analysis of the characteristics of the tax systems as an industrially-developed countries and developing countries. In the context of the Tax Code introduction and the continuation of tax reform, tax policy positive experience study and foreign countries reform is very important. The author did not seek a formal unifying material. The main purpose is to show the taxation historical national specifics in each country under consideration, as well as to identify common trends, the progressive elements and tax policy development patterns and foreign countries tax systems.

УДК 330.101.542

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

БУРЦЕВА О.Є.,

**кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку, фінансів та
економічної безпеки,**

**ДВНЗ «Донецький національний
технічний університет» (м. Покровськ)**

У статті розглянуто напрями державної підтримки інноваційної діяльності підприємств, механізм перерозподілу фінансів для фінансового забезпечення інноваційних підприємств; досліджено джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України; виділено найбільш важливі проблеми, що мають системний характер і стримують розвиток інноваційних процесів в економіці; приведено систему методів державного регулювання інноваційної діяльності підприємств малого інноваційного бізнесу в Україні та розглянуто сутність організаційно-економічного аспекту методів державного регулювання інноваційної діяльності підприємств малого бізнесу.

Ключові слова: державне регулювання; методи державного регулювання, інноваційна діяльність, підприємства малого бізнесу; малі інноваційні підприємства; фінансування інноваційних підприємств; фінансово-кредитні інструменти державного регулювання

В статье рассмотрены направления государственной поддержки инновационной деятельности предприятий; механизм перераспределения финансов для финансового обеспечения инновационных предприятий; исследованы источники финансирования инновационной деятельности

предприятий Украины; выделены наиболее важные проблемы, имеющие системный характер и сдерживающие развитие инновационных процессов в экономике; приведена система методов государственного регулирования инновационной деятельности предприятий малого инновационного бизнеса в Украине и рассмотрена сущность организационно-экономического аспекта методов государственного регулирования инновационной деятельности предприятий малого бизнеса.

Ключевые слова: государственное регулирование; методы государственного регулирования; инновационная деятельность; предприятия малого бизнеса; малые инновационные предприятия; финансирование инновационных предприятий; финансово-кредитные инструменты государственного регулирования.

The article considers the directions of state support of innovation activities of enterprises; the mechanism of redistribution of funds for financing innovative enterprises. Researched sources of financing of innovative activity of enterprises of Ukraine. The most important issues of a systemic nature and hinder the development of innovative processes in the economy. Given a system of methods of state regulation of innovation activities of innovative small business in Ukraine and the essence of organizational-economic aspect of the methods of state regulation of innovative activities of small businesses.

Keywords: state regulation, methods of state regulation; innovation; small business enterprises; small innovative enterprises; financing of innovative enterprises; financial instruments of state regulation.

Постановка проблеми. Провідні країни світу приділяють величезну увагу державному регулюванню і підтримці інноваційної діяльності. У зв'язку з тим, що складовою частиною здійснення системно-трансформаційних процесів на шляху створення конкурентної ринкової економіки є становлення і функціонування одного із підвидів сучасного підприємництва – малого інноваційного бізнесу, дослідження питання його державної підтримки є актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду питання державної підтримки підприємництва, організації, розвитку та підтримці інноваційної діяльності приділяли увагу такі вчені, як Ілляшенко С.М., Колодізев О.М., Колот В.М., Рєпіна І.М., Щербина О.В., але недостатньо висвітленим є організаційно-економічний аспект державного регулювання інноваційної діяльності саме підприємств малого бізнесу.

Метою представленої статті є розгляд організаційно-економічного аспекту державної підтримки малого інноваційного бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність», головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку і використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва і реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції [1].

Держава, відповідно до Законодавства України, забезпечує пряме бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності у розмірі не менше ніж 1,7 % ВВП України. Ці видатки містяться в захищених статтях видатків Державного бюджету України.

При реалізації розподільчої функції фінансів грошові ресурси виділяються на фінансове забезпечення інноваційних підприємств (рис. 1).

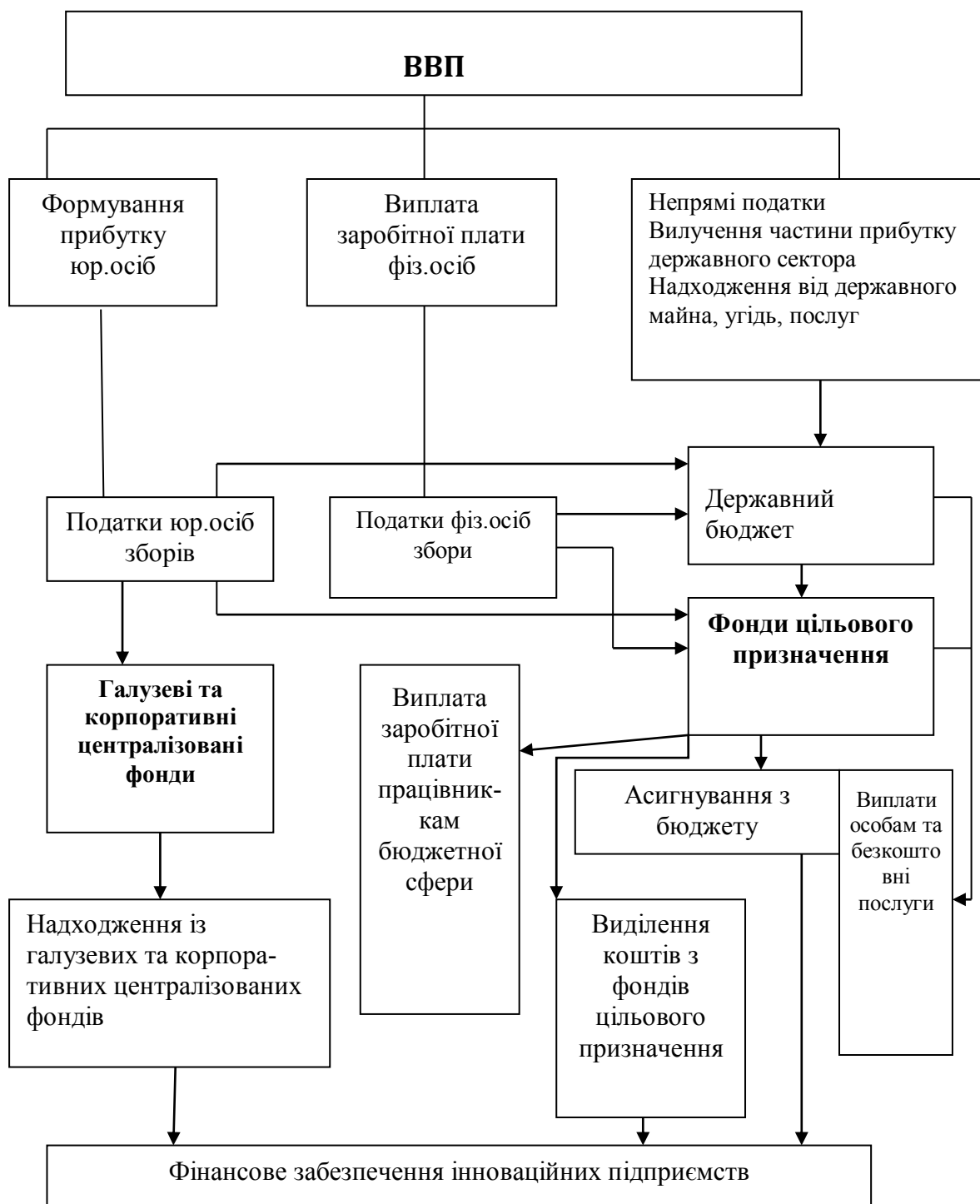

Рис.1. Механізм перерозподілу фінансів для фінансового забезпечення інноваційних підприємств*

Джерело: створено автором за даними [2]

Під фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку О.М. Колодізев пропонує розуміти сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток національної економіки [3].

Інноваційний процес охоплює весь спектр видів діяльності від досліджень до реалізації нового товару, дозволяє різним типам фірм зайняти в ньому відповідне їх особливостям місце в інноваційній сфері.

Мале підприємництво – це самостійна, систематична, інноваційна діяльність певних суб'єктів господарювання незалежно від форм власності, на власний ризик з метою задоволення потреб споживача та отримання економічної вигоди [4].

Чинники, які обумовлюють важливу роль малих інноваційних підприємств в області нововведень:

1. Мобільність і гнучкість переходу до інновацій, висока сприйнятливість до принципів нововведень.

2. Сильний і багатоплановий характер мотивації.

3. Вузька спеціалізація їх наукових пошуків або розробка невеликого кола технічних ідей, малий управлінський персонал.

4. Орієнтація на кінцевий результат при широкому використанні всіх видів ресурсів.

5. Готовність нести величезні ризики, що неприйнятні для крупних і середніх підприємств.

Реалізація економічного потенціалу малих інноваційних підприємств потребує розширення можливостей доступу малих підприємств до фінансових ресурсів. Динаміка та джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10821,0	7969,7	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3

Джерело: наведено автором на основі даних – Україна у цифрах. Статистичний збірник, 2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_ukr_zb.htm

Як свідчать дані таблиці, надходження із державного бюджету на фінансування інноваційної діяльності за останній час є нестабільними з тенденцією суттєвого зменшення. Тому, щоб не втратити свої позиції на ринку

та здійснювати ефективну інноваційну діяльність, підприємницькі структури малого бізнесу змушені шукати нові джерела та форми інвестування та систему заходів щодо його фінансово-кредитної підтримки.

Процес розвитку інновацій у підприємництві в сучасній Україні все ще знаходиться на початковій стадії. До числа найбільш важливих проблем, що мають системний характер і стримують розвиток інноваційних процесів в економіці, необхідно віднести такі: безсистемність та недосконалість нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, особливо в частині стимулювання такої діяльності; відсутність чіткої та стабільної державної політики в галузі інноваційної діяльності, що істотно ускладнює залучення недержавних інвестицій у реалізацію інноваційних проектів, особливо з тривалим циклом освоєння; слабкість економічних мотивацій в учасників інноваційного бізнесу, а також недосконалість механізмів державної підтримки суб'єктів інноваційної діяльності та концентрації їхнього потенціалу на стратегічно важливих для суспільства напрямках; нерозвиненість інноваційної інфраструктури і ринку інтелектуальної власності; відсутність державної політики міжнародного співробітництва у сфері інноваційно-технологічної діяльності [5].

Систему методів державного регулювання інноваційної діяльності підприємств малого інноваційного бізнесу в Україні можна згрупувати за основними напрямками (рис. 2).

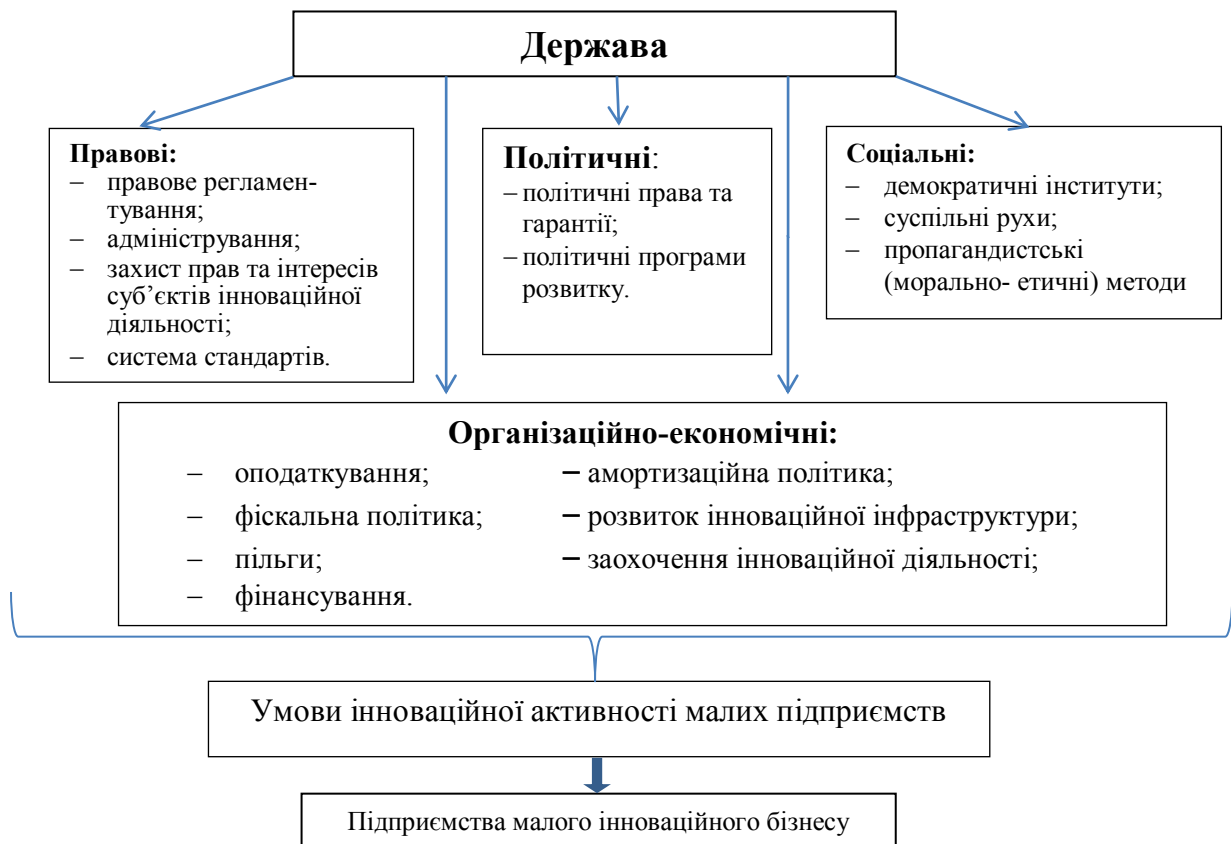

Рис. 2. Методи державного регулювання інноваційної діяльності підприємств малого бізнесу*

Джерело: створено автором за даними [6]

Стосовно організаційно-економічного аспекту, який виділено на рисунку 1, за допомогою методів даної групи держава регулює і стимулює розвиток пріоритетних галузей, виробництво певних видів товарів, розвиток науки і техніки, інвестиційну та інноваційну діяльність, що, у свою чергу, надає можливість розвиватися підприємницьким структурам і окремим суб'єктам господарської діяльності.

Незважаючи на багату чисельність методів державного регулювання інноваційних підприємств малого бізнесу, обмеженість засобів державної та регіональної підтримки малого підприємництва підвищує роль таких альтернативних інструментів фінансово-кредитного розвитку вітчизняних малих підприємницьких структур як банківське кредитування, лізинг, факторинг, франчайзинг і венчурне фінансування.

Існує багато фінансово-кредитних інструментів щодо покращення ситуації підтримки та інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні. Кожен з них здатен вирішити чи не найголовнішу проблему малого бізнесу – проблему пошуку та отримання фінансових ресурсів. Реалізація фінансово-кредитних інструментів активізації інноваційної діяльності у сфері малого підприємництва в Україні дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності малих підприємницьких структур та стабілізувати прискорений процес оновлення їх виробництва. Беручи до уваги всю різноманітність фінансово-кредитних інструментів для забезпечення інноваційного розвитку малого підприємництва, потрібно також зауважити, що залучення необхідного обсягу фінансово-кредитних ресурсів багато в чому обумовлюється доступністю їх отримання з конкретного джерела. Відтак аналіз фінансово-кредитних інструментів доцільно проводити у порівняльному аспекті, що дозволить також розглянути загальну ефективність окремих фінансово-кредитних інструментів інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні як інтегральну характеристику, яка визначає вимоги та умови отримання відповідного обсягу фінансово-кредитних ресурсів.

Висновки. Таким чином, в Україні має бути здійснена реформа політики державної підтримки, спрямована на розширення механізмів для підтримки інновацій, НДДКР, венчурного капіталу, особливо стосовно малих інноваційних підприємницьких структур. В умовах дестабілізації економіки, обмеження фінансових ресурсів саме малі інноваційні бізнес-структури, що не вимагають великих стартових інвестицій, володіють швидкою окупністю витрат, більш активні в інноваційній діяльності. Тому, перш за все, саме на них повинна бути спрямована підтримка з боку держави для підвищення їх інноваційної активності, створення сприятливих умов господарювання та активізації інноваційних ініціатив. Саме розвиток та підтримка малого інноваційного бізнесу може сприяти економічному прогресу держави.

Література:

1. Про інноваційну діяльність / Закон України від 4 липня 2002 р. №40 IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 36. – Ст. 266.
2. Глущенко А.С. Фінанси: Навч. Посіб. / А.С. Глущенко. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 440 с.

3. Колодізев О.М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки: дис. д. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / О.М. Колодізев; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми: 2011. – 508 с.

4. Підприємство: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. – Вид. 3. / В.М. Колот, І.М. Репіна, О.В. Щербина. – К.: КНЕУ, 2010. – 444 с.

5. Черненко С.М. Роль малого підприємництва у створенні інноваційно-конкурентного середовища України в регіональних інноваційних системах / С.М. Черненко // Економіка та управління національним господарством. – 2012. – №3. – С. 56-61

6. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник / С.М. Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 334 с.

7. Публікація документів Державної Служби Статистики України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_ukr_zb.htm

The article considers the directions of state support of innovation activities of enterprises, the mechanism of redistribution of funds for financing innovative enterprises. The factors causing the important role of small innovative enterprises in the field of innovations. Researched sources of financing of innovative activity of enterprises of Ukraine. The most important issues of a systemic nature and hinder the development of innovative processes in the economy. Given a system of methods of state regulation of innovation activities of innovative small business in Ukraine and the essence of organizational-economic aspect of the methods of state regulation of innovative activities of small businesses. Given the tools of financial and credit development of domestic small business firms, the implementation of which is capable of solving almost the main problem of development of small innovation business, the problem of finding and obtaining financial resources. Listed on the appropriateness of the analysis of financial and credit instruments in a comparative perspective that will allow us to consider the overall effectiveness of individual financial and credit instruments of innovation development of small business in Ukraine as an integral characteristic, which will define the requirements and conditions for obtaining an appropriate level of financial-credit resources.

Regarding the organizational and economic aspect, which is highlighted in the article, using the methods of this group state regulates and stimulates the development of priority sectors, the production of certain products, development of science and technology, investment and innovation, which provides an opportunity for developing of entrepreneurial structures and separate entities. In terms of destabilization of the economy the limiting financial resources are small innovative businesses that do not require large start-up investments have quick payback costs more active in innovation. So, first of all, they should focus support from the state to enhance their innovation activity, creation of favourable economic conditions and enhance innovative initiatives.